

D E C I Z I E

10 iunie 2015

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței,

Judecător:

Judecători:

Tatiana Vieru,

Iurie Bejenaru, Oleg Sternioală,

Petru Moraru, Valentina Clevadi

examinînd recursul declarat de către Melnic Victor, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de către Melnic Victor împotriva lui Dub Igor, Dub Angela și Aducovschii Anatolii cu privire la anularea contractului de vânzare – cumpărare,

împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 02 decembrie 2014, prin care a fost respins apelul declarat de către Melnic Victor, fiind menținută hotărârea Judecătoriei Ocnîța din 18 iunie 2014,

c o n s t a t ă

La 28 martie 2014, reclamantul Melnic Victor a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Dub Igor, Dub Angela și Aducovschii Anatolii cu privire la anularea contractului de vânzare – cumpărare.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, prin hotărârea Judecătoriei Ocnîța din 21 decembrie 2012, s-a dispus încasarea din contul pîrîtului Igor Dub în beneficiul său a datoriei în sumă de 12500 dolari SUA și suma de 7639 lei – cu titlu de cheltuieli de judecată.

Afirmă că, după intrarea în vigoare a hotărîrii judecătorești enunțate, a ridicat titlul executoriu, pe care l-a transmis executorului judecătoresc Ilie Bairac pentru executarea silită.

Susține că, în scopul executării hotărîrii judecătorești, executorul judecătoresc a întreprins un șir de acțiuni, cum ar fi:

- interdicțiile de a i se elibera documente de ieșire din țară,
- aplicarea sechestrului asupra bunului imobil – casa de locuit situată în s. Lipnic, r-nul Ocnîța.

Specifică că, prin hotărârea Judecătoriei Ocnîța din 01.07.2013, a fost admisă cererea depusă de către Dub Igor și Dub Angela privind contestarea actelor executorului judecătoresc, fiind dispusă anularea încheierii executorului judecătoresc Ilie Bairac din 06.03.2013, privind aplicarea interdicțiilor față de Dub Igor și asupra bunurilor acestuia, emisă în scopul asigurării executării documentului executoriu în cadrul procedurii de executare intentate la cererea creditorului, privind încasarea silită a sumei respective.

Menționează că, la 12 iulie 2013, prin intermediul reprezentantului – avocatul Victor Chilat, a atacat hotărârea nominalizată cu recurs.

Cu toate acestea, specifică că, pîrîtului i s-a ridicat sechestrul aplicat de executorul judecătoresc, iar la 19 august 2013 a încheiat cu Aducovschii Anatolii - tatăl Angelei Dub și socrul său, contractul de vânzare cumpărare în urma căruia i-a transmis ultimului casa de locuit situată în s. Lipnic, r-nul Ocnîța.

Astfel, consideră reclamantul că, actul juridic – contractul de vânzare cumpărare din 19 august 2013, a fost încheiat fără intenția de a produce efecte juridice cu menirea de a crea o aparență juridică pentru terți cu implicarea neconcordanței intenționate între voința reală și voința declarată, părțile lui urmărind scopul eschivării lui Igor Dub de la rambursarea datoriei contractuale.

Mai invocă reclamantul că, actul juridic încheiat fără intenția de a produce efecte juridice este nul. La acest context menționează că prin înstrăinarea bunului imobil de către Dub Igor se urmărește scopul de a lipsi executorul judecătoresc de posibilitatea de executare a documentului executoriu, deoarece în cazul cînd debitorul nu dispune de bunuri care ar fi fost posibil de a fi transmise creditorului pentru acoperirea datoriei sau a fi realizate în același scop, nu este angajat în cîmpul muncii din salariu căruia ar putea fi încasate sume pentru rambursarea datoriei, reiese că i-a donat debitorului suma de 12500 dolari SUA, echivalent a mai bine de 160000 lei, sumă destul de impunătoare.

La fel, specifică că, actul juridic încheiat cu intenția de a ascunde un alt act juridic este nul.

Mai indică că OCT Ocnîța a depășit competența, încălcînd flagrant dreptul său de creditor.

Consideră că se bucură de suport legal de a solicita instanței judecătorești de a anula contractul de înstrăinare a bunului imobil încheiat între părți.

Solicită reclamantul Melnic Victor:

- declararea nulității contractului de vânzare-cumpărare încheiat la 19 august 2013 între Dub Igor, Dub Angela și Aducovschii Anatolii a bunului imobil – casa de locuit situată în s. Lipnic, r-nul Ocnîța, autentificat de către notarul public Gîrtopan Valentina, ca fiind fectiv și simulat,
- încasarea din contul lui Dub Igor, Dub Angela și Aducovschii Anatolii în beneficiul său a cheltuielilor de judecată (f.d.2-3).

Prin hotărârea Judecătoriei Ocnîța din 18 iunie 2014, cererea de chemare în judecată înaintată de către Melnic Victor a fost respinsă ca fiind neîntemeiată (f.d.50).

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 02 decembrie 2014, a fost respins apelul declarat de către Melnic Victor, fiind menținută hotărârea Judecătoriei Ocnîța din 18 iunie 2014 (f.d.92).

Invocînd ilegalitatea acestor hotărîri judecătorești pronunțate, la 12 martie 2015 Melnic Victor a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 02 decembrie 2014, solicitînd admiterea recursului, casarea hotărârilor judecătorești, cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea cu privire la anularea contractului de vânzare – cumpărare să fie admisă în sensul declarat.

În motivarea cererii de recurs, recurentul a indicat că, la caz, atît hotărîrea primei instanțe cît și decizia instanței de apel sunt ilegale și neîntemeiate și urmează a fi casate, pe motiv că nu au fost constatate și elucidate pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii și au fost încălcate normele de drept material.

Indică recurentul că, instanțele de judecată nu au luat în considerație faptul că, intimații Dub Igor și Dub Angela n-au prezentat careva probe precum că ar fi avut careva datorii și altor creditori, cărora le-au fost întoarse preținsele datorii după înstrăinarea bunului imobil din litigiu, dar nici Aducovschi Anatolii n-a prezentat instanțelor că el ar fi dispus la momentul semnării contractului de vânzare cumpărare, de suma indicată în contractul sus-indicat.

Afirmă recurentul că, intimații nu dispun de alt spațiu locativ, iar această circumstanță dovedește ilegalitatea actului de înstrăinare, prin care dînsul a fost lipsit de posibilitatea de a-și întoarce suma împrumutată.

Atenționează că atît pînă la înstrăinarea bunului imobil și pînă în prezent, intimații nu au întors datoria, ceea ce demonstrează atitudinea de rea voință a acestora.

Pe cale de consecință a menționat că, instanța de apel s-a eschivat de la exercitarea obligației impusă prin lege – înfăptuirea actului de justiție.

Consideră că, atît prima instanță cît și instanța de apel au examinat superficial circumstanțele cauzei, nu au intrat în esența litigiului și nu au apreciat toate circumstanțele și probele existente ale cauzei, pronunțînd hotărîri ilegale și neîntemeiate de respingere a acțiunii.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale.

Din actele pricinii rezultă că, decizia recurată cu recurs a fost pronunțată la 02 decembrie 2014 (f.d.92) și recepționată de către recurentul Melnic Victor la 20.01.2015 (f.d.96), iar recursul a fost depus la data de 12 martie 2015 (f.d.104).

Astfel, prin prisma prevederilor art. 434 alin. (1) CPC, instanța de recurs constată că recursul depus de către Melnic Victor a fost declarat în termen.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în cererea de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că recursul este întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea deciziei instanței de apel și hotărîrii primei instanțe și emiterea unei noi hotărîri, prin care cererea de chemare în judecată înaintată de către Melnic Victor urmează să fie admisă.

În favoarea concluziei enunțate se invocă următoarele argumente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe, pronunțînd o nouă hotărîre.

Astfel, Colegiul incotestabil a stabilit că, prin hotărîrea Judecătoriei Ocnița din 21 decembrie 2012, a fost admisă integral acțiunea depusă de către Melnic Victor împotriva lui Dub Igor privind încasarea datoriei, fiind dispusă încasarea din contul pîrîtului Igor Dub în beneficiul reclamantului Melnic Victor a datoriei în sumă de 12500 dolari SUA și suma de 7639 lei – cu titlu de cheltuieli de judecată (f.d.5).

La fel, s-a constatat că, la 20 martie 2013, în baza cererii creditorului Melnic Victor din 12 februarie 2013, executorul judecătoresc Bairac Ilie a înregistrat și intentat procedura de executare silită a documentului executoriu nr. 2-450/12 din 21 decembrie 2012 emis de Judecătoria Ocnița privind încasarea din contul lui Igor Dub în beneficiul lui Melnic Victor a datoriei nominalizate.

Tot actele cauzei atestă că, executorul judecătoresc Bairac Ilie a întreprins toate măsurile de asigurare a executării documentului executoriu prin aplicarea interdicției pentru perfectarea pașaportului de plecare peste hotarele R.M.

Aceste circumstanțe se confirmă prin încheierea executorului judecătoresc Bairac Ilie nr. 086-299/2013 din 20 martie 2013 anexată la dosar (f.d.7).

S-a stabilit că, în scopul asigurării executării documentului executoriu sus-indicat, la 17 aprilie 2013, de către executorul judecătoresc Bairac Ilie a fost aplicat sechestrul asupra bunurilor mobile și imobile ce-i aparțin cu drept de proprietate pîrîtului Igor Dub și anume asupra:

- unității de transport de model Ford „Transit”, cu nr. de înmatriculare: OC AL 894,
- bunului imobil ce constă din:
 - casa de locuit individuală cu suprafața totală de 210,1 m.p., situată în s. Lipnic, r-nul Ocnița, cu nr. cadastral 6231205.015.01,
 - construcție accesorie cu suprafața totală de 82,5 m.p., situată în s. Lipnic, r-nul Ocnița, cu nr. cadastral 6231205.015.02,
 - construcție accesorie cu suprafața totală de 5,5 m.p., situată în s. Lipnic, r-nul Ocnița, cu nr. cadastral 6231205.015.02,

ceea ce se confirmă prin procesul-verbal de aplicare a sechestrului pe bunuri anexat la dosar (f.d.8).

De asemenea, din actele cauzei mai rezultă că, prin hotărîrea Judecătoriei Ocnița din 21 mai 2013, a fost admisă cererea privind contestarea actelor executorului judecătoresc, fiind dispusă anularea procesului-verbal de aplicare a sechestrului pe bunuri din 17 aprilie 2013 întocmit de către executorul judecătoresc Bairac Ilie (f.d.35).

Ulterior, la 19 august 2013, intimatul Igor Dub înțelegând că nu-i va putea rambursa recurentului Melnic Victor datoria totală de 12500 dolari SUA, iar pe bunurile personale ar putea fi aplicat din nou sechestrul, împreună cu soția sa Angela Dub au încheiat cu socrul său – Aducovschii Anatolii (tată-l soției sale) contractul de vânzare-cumpărare a bunului imobil ce constă din:

- casa de locuit individuală cu suprafața totală de 210,1 m.p., situată în s. Lipnic, r-nul Ocnița, cu nr. cadastral 6231205.015.01,
- terenul aferent cu suprafața totală de 0,178 ha, situat în s. Lipnic, r-nul Ocnița, cu nr. cadastral 6231205.015,
- construcție accesorie cu suprafața totală de 82,5 m.p., situată în s. Lipnic, r-nul Ocnița, cu nr. cadastral 6231205.015.02,
- construcție accesorie cu suprafața totală de 5,5 m.p., situată în s. Lipnic, r-nul Ocnița, cu nr. cadastral 6231205.015.02,

cu prețul de 70000 lei (f.d.13-14), motiv pentru care a fost sesizată instanța de judecată cu prezenta acțiune.

Înaintînd prezenta cerere de chemare în judecată împotriva lui Dub Igor, Dub Angela și Aducovschii Anatolii, reclamantul Melnic Victor a solicitat declararea nulității contractului de vânzare-cumpărare încheiat la 19 august 2013 între Dub Igor, Dub Angela și Aducovschii Anatolii a bunului imobil – casa de locuit situată în s. Lipnic, r-nul Ocnița, autentificat de către notarul public Gîrtopan Valentina, ca fiind fîctiv și simulat, precum și încasarea din contul lui Dub Igor, Dub Angela și Aducovschii Anatolii în beneficiul său a cheltuielilor de judecată (f.d.2-3).

Fiind investită cu judecarea pricinii în cauză, prima instanță, avînd ca obiect anularea contractului de vînzare – cumpărare, s-a pronunțat în favoarea netemeinicii acțiunii și respingerii acesteia ca fiind neîntemeiată.

Concluziile primei instanțe, au fost apreciate ca fiind juste și de către instanța de apel.

Pentru a se pronunța astfel, instanțele ierarhic inferioare au reținut că, reclamantul – apelant Melnic Victor nu a prezentat prin prisma art. 118 alin. (1) Cod de procedură civilă, probe incontestabile care să facă dovada existenței la caz că contractul de vînzare-cumpărare reprezintă un act juridic fictiv.

La fel, instanțele de judecată au reținut că, reclamantul solicitînd declararea nulă a contractului de vînzare-cumpărare și-a întemeiat poziția pe afirmații lipsite de substrat factologic.

Pe cale de consecință, instanțele de judecată au considerat ca fiind absolut nejustificată și neîntemeiată poziția reclamantului potrivit căreia scopul contractului de vînzare-cumpărare a fost eschivarea debitorului de la executarea documentului executoriu privind încasarea datoriei (f.d.f.d.53-55,93-94).

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizînd materialele anexate la dosar în coraport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul juridic litigios, ajunge la concluzia că soluția dată de către instanțele ierarhic inferioare contravine circumstanțelor pricinii.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră oportun de a reitera în prezenta speță prevederile art. 221 alin. (1) Codul civil, care statuează expres că, actul juridic încheiat fără intenția de a produce efecte juridice (actul juridic fictiv) este nul.

În interpretarea corectă a normei enunțate, instanța de recurs relevă că, actele juridice fictive au menirea să creeze o aparență juridică pentru terți și implică o neconcordanță intenționată între voința reală și voința declarată, care are ca scop amăgirea terților. Astfel, actul juridic încheiat fără intenția de a produce efecte juridice (actul juridic fictiv) este lovit de nulitate absolută, deoarece în cazul acestui act lipsește unul din elementele definitorii ale actului juridic consfințit în art. 195 – intenția de a da naștere, modifica, sau stinge drepturi și obligații civile. Manifestarea de voință în cazul actului juridic fictiv este falsă și are ca scop inducerea în eroare a altor persoane, creînd aparența existenței actului juridic în realitate.

Respectiv, motivele actelor juridice fictive pot fi diferite, cum ar fi ocolirea unor dispoziții legale imperative, fraudarea fiscului sau a creditorilor, ascunderea față de public a anumitor operații juridice etc.

Raportînd la caz prevederile enunțate în coroborare cu cele stabilite, instanța de recurs conchide că, deși la materialele dosarului există contractul de vînzare-cumpărare din 19 august 2013 încheiat între Dub Igor, Dub Angela și Aducovschii Anatolii, care oglindește că primii au vîndut, iar Aducovschii Anatolii a cumpărat bunului imobil situat în s. Lipnic, r-nul Ocnița, acesta nu poate justifica realitatea unei asemenea convenții, în situația în care în prezenta speță contractul de vînzare-cumpărare enunțat a fost încheiat fără intenția de a produce efecte juridice, doar numai de formă și a avut drept scop eschivarea debitorului-intimat Dub Igor de la executarea obligațiunilor asumate prin contractul de împrumut încheiat cu Melnic Victor, or, este cert că pînă în prezent bunul înstrăinat este administrat de vînzătorii – intimați Dub Igor și Dub

Angela, cu atât mai mult că, aceștia continuă să locuiască în casa înstrăinată, fapt confirmat prin probele din dosar, dar și prin citarea dînșilor la adresa bunului imobil înstrăinat lui Aducovschii Anatolii.

Cele relatate în ansamblu derivă și din pct. 12 din Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 1 din 07.07.2008 „Cu privire la aplicarea de către instanțele de judecată a legislației ce reglementează nulitatea actului juridic civil”, care reglementează că, actul juridic se va recunoaște ca fictiv în temeiul art.221 Cod civil numai în cazul în care ambele părți nu au intenția să-l execute – condiție prezentă în prezenta speță.

Întru confirmarea acestei constatări vine și faptul că bunul imobil ce constă din casa de locuit individuală cu suprafața totală de 210,1 m.p., terenul aferent cu suprafața totală de 0,178 ha, construcția accesorie cu suprafața totală de 82,5 m.p. și construcția accesorie cu suprafața totală de 5,5 m.p., situate în s. Lipnic, r-nul Ocnița a lui Dub Igor și Dub Angela a fost estimat de către B.C. „ProCreditBank” S.A. la momentul acordării contractului de împrumut din 23 aprilie 2010 la suma de 45000 euro, însă acesta a fost înstrăinat socrului său doar la prețul de 70000 lei, ceea ce în concluzia Colegiului judiciar echivalează cu lipsa prețului.

Prin urmare, cele relatate mai sus indică asupra faptului că, tranzacția rezultată din contractul de vânzare-cumpărare vizat nu a avut loc în realitate, tranzacția fiind doar una aparentă, fără intenția de a produce efecte juridice, fapt ce contravine normelor imperative și respectiv, este lovită de nulitate absolută în virtutea legii, or, jurisprudența și doctrina au stabilit că lipsa prețului la încheierea contractului de vânzare-cumpărare, așa cum se întâmplă în cazul prețului fictiv, reprezintă un caz de nulitate absolută, pentru neîndeplinirea unei cerințe de fond, de validitate și privitoare la obiectul actului juridic, care poate fi invocată de orice are interes, oricând și fără a putea fi acoperită pe calea confirmării.

Astfel, cele descrise combat concluziile instanței de apel precum că Melnic Victor nu a probat fictivitatea contractului de vânzare-cumpărare din 19 august 2013.

În acest context, se constată a fi neîntemeiată și concluzia instanțelor de judecată cu referire la faptul că tranzacția menționată a fost încheiată cu intenția de a produce efecte juridice, iar contractul de vânzare – cumpărare și achitarea contravalorii bunului imobil demonstrează că tranzacția a produs efecte juridice și s-a consumat la momentul achitării costului bunului imobil respectiv, or, după cum s-a menționat supra, scopul contractului nominalizat a fost eschivarea debitorului de la executarea documentului executoriu privind încasarea datoriei.

În asemenea circumstanțe, instanța de recurs, în temeiul art. 217 alin. (1) Cod civil coroborat cu art. 221 Cod civil, ajunge la concluzia că faptele constatate reprezintă un motiv suficient pentru a conchide că contractul din 19 august 2013 reprezintă un act juridic fictiv, prin urmare și temei de a constata din oficiu nulitatea absolută a acestuia.

Distinct de cele menționate mai sus nu poate fi reținut argumentul instanțelor de judecată cu privire la faptul că, în urma înstrăinării bunului imobil sus-indicat, intimații au obținut mijloace bănești, cu ajutorul cărora au stins creditele ipotecare, or, bunul imobil a fost înstrăinat la suma de 70000 lei, pe cînd intimatul Dub Igor urmau să ramburseze B.C. „ProCreditBank” S.A. o sumă cu mult mai mare decît suma obținută în urma vinderii bunului enunțat.

Din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite apelul

cu casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri, de admitere a acțiunii sub aspectele sus-enunțate.

În conformitate cu art. 445 al. (1) lit. b) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de către Melnic Victor.

Se casează decizia Curții de Apel Bălți din 02 decembrie 2014 și hotărârea Judecătoriei Ocnîța din 18 iunie 2014, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de către Melnic Victor împotriva lui Dub Igor, Dub Angela și Aducovschii Anatolii cu privire la anularea contractului de vânzare – cumpărare și se emite o nouă hotărâre prin care:

Se admite acțiunea depusă de Melnic Victor împotriva lui Dub Igor, Dub Angela și Aducovschii Anatolii cu privire la anularea contractului de vânzare – cumpărare.

Se declară nul contractul de vânzare-cumpărare încheiat la 19 august 2013 între vânzătorii Dub Igor, Dub Angela și cumpărătorul Aducovschii Anatolii a bunului imobil ce constă din casa de locuit individuală cu suprafața totală de 210,1 m.p., situată în s. Lipnic, r-nul Ocnîța, cu nr. cadastral 6231205.015.01, terenul aferent cu suprafața totală de 0,178 ha, situat în s. Lipnic, r-nul Ocnîța, cu nr. cadastral 6231205.015, construcție accesorie cu suprafața totală de 82,5 m.p., situată în s. Lipnic, r-nul Ocnîța, cu nr. cadastral 6231205.015.02 și construcție accesorie cu suprafața totală de 5,5 m.p., situată în s. Lipnic, r-nul Ocnîța, cu nr. cadastral 6231205.015.02, autentificat de notarul public Gîrtopan Valentina.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tatiana Vieru

Judecătorii

Iurie Bejenaru

Oleg Sternioală

Petru Moraru

Valentina Clevadî